

AUDREY MAGEE

YÜZLEŞME

Türkçeleştiren: Niran Elçi

Delü

Audrey Magee

İrlanda'da doğdu. University College Dublin'de Almanca ve Fransızca, Dublin City University'de gazetecilik okudu. Yirmi yıl gazeteci olarak çalıştı. *The Times*, *The Irish Times*, *Observer* ve *The Guardian*'a yazdı. İlk romanı *Yüzleşme (The Undertaking)* Women's Prize for Fiction ve Irish Book Awards finaline kaldı, ayrıca The Dublin Literary Award ve The Water Scott Prize for Historical Fiction'a aday gösterildi. On dile çevrilen kitap beyazperdeye uyarlanmaktadır. Yazarın ikinci romanı *Koloni* de 2022 Booker Ödülü'ne aday gösterildi.

Delidolu Yayınları'ndan Çıkan Kitapları:

Koloni (roman)

Yüzleşme (roman)

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu olan Niran Elçi, 2001 yılından beri çeviri yapıyor. Bugüne dek yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi. Dilimize kazandırdığı yazarlar arasında Terry Pratchett, Doris Lessing, George Saunders, John, Bram Stoker ve George Orwell gibi isimler bulunan Niran Elçi, *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi'ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

YÜZLEŞME

© 2022, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2014, Audrey Magee

İlk baskı 2014 yılında, *The Undertaking* adı ile Atlantic Books tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları Rogers, Coleridge and White Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Audrey Magee
TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi
EDİTÖR: Seza Özdemir
DÜZELTİ: Ayşegül Utku Günaydın
KAPAK TASARIMI: Barış Şehri
GRAFİK UYGULAMA: Ashı Kurt

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

Birinci Baskı: Mart 2024 (2000 adet)

ISBN: 978-625-7314-77-0

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

delidolu.com.tr

YÜZLEŞME

Audrey Magee

Türkçeleştiren: Niran Elçi

Deli

Johnny'ye...

1

Dikenli telleri itip direktten uzaklaştırarak kurumuş toprakta bir alan açtı ve gömleğinin cebinden fotoğrafı çıkardı. Fotoğraflı direğe dayadı ve ipe bağladı. İp, kadının saçlarını ve boynunu örtmüştü ama yüzünü açıkta bırakıyordu. Onları hâlâ gözlerinin önüne getirebiliyordu, kadının ciddi gözlerini ve somurtuk dudaklarını hâlâ görebiliyordu. İpe düğüm attı ve yere tükürdü. Bu kadınla yetinmek zorundaydı.

Yaz güneşinin son ışlıtlarının tadını çıkarmak için, esen rüzgârın süpürdüğü toz toprağa aldırmadan, sırf dinlenmek ve beklemenin geçici hiçliğini deneyimlemek için uzandı. Ama yine doğrulup oturdu. Yer çok sert, güneş fazla sıcaktı. Bir sigara yaktı ve güneşin yaydığı sıcak dalgaları arasında kendine doğru yaklaşan tombul şekli gördü. Şeklin kolları ve bacakları çabuk çabuk hareket etse de hızlı yürüyemiyordu. Adam sonunda nefes nefese, homurdanarak yanına vardı. Beyaz rahip yakalığına ter damlıyordu.

“Neden bu kadar uzađa geldin?” dedi rahip.

“Yalnız kalmak istedim.”

“Eh, kaldın işte. Her şey hazır mı?”

“Evet.”

“İşimize bakalım o zaman,” dedi rahip. “Zamanında yapmamız lazım.”

Cebinden bir kurşunkalem ve kırışık bir kâğıt çıkardı.

“Damat kim, asker?”

“Benim.”

“Adın ne peki?”

“Peter Faber.”

“Şahitler?” dedi rahip.

“Şurada,” dedi Faber, kıvrılmış uyuyan üç adamı göstererek.

Rahip o tarafa yürüyüp adamları tekmeledi.

“Sarhoş bunlar.”

Faber mavi gökyüzüne sigarasından duman halkaları üfledi.

“Sen de mi sarhoşsun, Faber?”

“Daha değil.”

Rahip daha sert tekmeler attı. Adamlar istemeye istemeye kıpırdandı.

“Pekâlâ, şimdi işimizi göreceğiz. Sigaranı söndür, Faber. Ayağa kalk. Biraz saygı göster.”

Faber sigarayı toprağa bastırarak söndürdü; ince, uzun ellerini yere dayadı ve yavaşça ayağa kalktı.

“Saçlarını gözlerinden çek be adam!” dedi rahip. “Kiminle evleniyorsun?”

“Katharina Spinell.”

“Bu o mu, fotoğraftaki?”

“Bildiğim kadarıyla.”

“Bildiğin kadarıyla mı?”

“Onu daha önce hiç görmedim.”

“Ama onunla evlenmek istiyorsun?”

“Evet, efendim.”

“Heveslisin.”

“Bu iğrenç cehennem çukurundan kurtulmak için.”

Rahip çabucak bir şeyler yazdı ve kalemle kâğıdı cebine koydu.

“Başlayabiliriz,” dedi. “Miğferin, Faber?”

“Şurada. Yerde. Fotoğrafın yanında.”

“Toplanın, beyler,” dedi rahip. “Sağ eller miğfere.”

Kirli, içe göçmüş kaskın etrafında çömelip küçük bir halka oluşturdular; dizleri ve dirsekleri birbirine çarpıyordu.

“İlk önce damat.”

Faber elini metalin üstüne koydu ama hemen çekti.

“Çok sıcak.”

“Devam et,” dedi rahip. “Memlekette saat on ikiye bir var.”

Faber ceketinin yenini elinin üzerine çekti.

“Çıplak teninle, Faber. Ceketinin yeniyle değil.”

Rahip bir avuç toprak alıp miğferin üzerine serpti.

“İşte.”

“Teşekkür ederim.”

Faber elini miğferin üzerine koydu ve diğer adamlar da onu taklit etti. Rahip konuşmaya başladıktan birkaç dakika sonra Faber Berlin’de yaşayan, hiç tanışmadığı bir kadınla evlenmişti. Bin beş yüz kilometre uzakta, tam olarak aynı anda, kadın da babasının ve annesinin şahitliğinde benzer bir törene katılmıştı. Savaştaki bu nikâh akti damat için balayı izni, o öldüğü takdirde de kadın için dul maaşı vadediyordu.

“İşte bu kadar,” dedi rahip. “Artık evlisin.”

Adamlar teker teker damadın elini sıktılar.

“Bir içkiye ihtiyacım var,” dedi Faber.

Miğferini yerden aldı ama fotoğrafı bıraktı ve yürüyerek kampa döndü.

2

Nezaket sınırlarını aşacak kadar uzun süre baktıktan sonra nihayet konuştu.

“Ben Peter Faber.”

“Biliyorum. Fotoğrafınızdan tanıdım.”

“Siz Katharina mısınız?”

Katharina başını salladı ve Peter onun elini sıktı, elinin yumuşaklığına, omuzlarına dökülen siyah saçlarına şaşıtı. Katharina elini çekiştirdi.

“Elim,” dedi. “Alabilir miyim?”

“Özür dilerim.”

Peter eli bıraktı ve kaldırıma inerek çantasıyla silahının yanında durdu. Katharina kalçasını aralık kapıya dayayarak olduğu yerde kaldı.

“Uzun bir yolculuk mu oldu, Bay Faber?”

“Evet. Evet, uzundu. Çok uzun.”

Katharina eliyle güneşini perdeleyip ona baktı.

“Ne kadar kalacaksınız?”

“On gün.”

Katharina kapıyı çekip açtı.

“İçeri girin.”

Peter eşyalarını aldı ve karanlık, penceresiz hole girdi. Katharina eliyle burnunu ve ağzını kapattı. Peter leş gibi kokuyordu. Katharina ondan uzaklaştı ve merdivene tırmanmaya başladı.

“İkinci katta yaşıyoruz.”

“Siz kim?”

“Annem, babam ve ben.”

“Onlarla yaşadığınızı bilmiyordum.”

“Yalnız yaşayacak kadar para kazanmıyorum.”

“Öyledir herhâlde. Ne iş yapıyorsunuz?”

“Mektubumda anlatmıştım. Bankada çalışıyorum. Sekreter olarak.”

“Ah evet, unutmuşum.”

Peter kadının peşine düştü ve her adımda eteğinin altında bir yandan diğerine salınan tumbul kalçalarını seyrederek, muşamba döşemesi aşınmış basamakları tırmandı. Katharina ona döndü.

“Yardıma ihtiyacınız var mı?”

“Yok,” dedi Peter.

“Sizinle tanışmayı dört gözle bekliyorlar.”

Dairenin kapısını itip açtı. Peter çantasını omzundan indirdi.

“Ben alayım,” dedi Katharina.

“Çok ağır.”

“Taşıyabilirim.”

Katharina çantayı kapının arkasındaki odaya sürükledi ve tüfeği almak için döndü.

“O bende kalsın,” dedi Peter.

“Berlin’desiniz artık.”

“Yanımda kalmasını tercih ederim.”

Peter, Katharina’nın peşinden dar bir koridoru geçip buharla buğulanmış küçük bir mutfığa girdi. Katharina’nın annesiyle babası ayağa kalkıp coşkuyla selam verdiler.

“Ben Günther Spinell,” dedi adam. “Katharina’nın babasıyım.”

Faber onun elini sıktı.

“Ailemizde bir asker daha olması bize büyük gurur veriyor.”

Faber masaya baktı. Birbiriyle uyumsuz, çentikli çanak çömlekle dört servis hazırlanmıştı.

“Oğlum sizin kuzeyinizde, Bay Faber. Moskova dışında bir yerde.”

“Zavallı adam.”

“Johannes çok cesur bir adamdır, Bay Faber.”

Katharina’nın kıvrıkcık, kır saçlı annesi, bir sandalye gösterdi.

“Lütfen oturun, Bay Faber.”

Peter miğferini, cephane keselerini ve ekmek çantasını kemerlerinden söktü ve ocağın yanındaki dar tezgâha yığıldı. Oturdu ve sırtını ahşaba sürterek kaşdı.

“Rahat mısınız?”

“Rahatım.”

“Yolculuğunuz iyi geçti mi?” dedi Bayan Spinell.

“Geceleyin tren çok soğuktu.”

“Kış için parkanız yok mu ya da eldiveniniz?”

“Henüz yok.”

“Sizce Johannes’in var mıdır?”

“Bilmiyorum.”

Bayan Spinell yeninden mendil çıkarıp ağzına ve burnuna tuttu. Öksürdü ve boğazını temizledi.

“Pencereyi aç, Katharina.”

Peter, Katharina'nın camı itip dışarı eğildiğinde arkadan belirginleşen kalçalarına baktı. Katharina olduğu yerde durarak soğuk ekim havasını içine çekti. Peter onun geniş, etli kalçalarını seyretti.

“Bay Ewald sandıklarını yığıyor,” dedi Katharina.

Faber tahtaya çarpan tahtanın sesini duydu.

“Bay Ewald manavımız, Bay Faber,” dedi babası. “Son derece sadık bir adamdır.”

“İşi erken bitmiş,” dedi Bayan Spinell.

“Bugün fazla mal yoktu,” dedi Katharina.

Odaya döndü.

“Hadi gel, anne. Kahve yapmamız lazım.”

Faber bir sigara yaktı. Bayan Spinell masaya küllük koydu. Garmalı haç şeklindeydi.

“Bu Johannes'in, Bay Faber ama siz de kullanabilirsiniz.”

İki kadın konuşmadan işe koyuldular.

“Daha önce Berlin'e gelmiş miydiniz, Bay Faber?” diye sordu Bay Spinell.

“Hayır.”

“Sonra Katharina size şehri gezdirir.”

Bayan Spinell kahve doldurdu ve Katharina bir dilim keki tabağa koydu.

“Limonlu.”

“Teşekkür ederim.”

Peter kahveyi burnuna doğru götürdü, sonra onu bıraktı ve keki aldı. Hafifçe iç çekti. Gülüştüler.

“Özür dilerim,” dedi Peter. “Çok uzun zaman oldu.”

“Hadi,” dedi Bayan Spinell. “Yiyin.”

Peter süngersi keki ısırdı ve ardından bir yudum kahve aldı, tatlı ve acı birbirini kovaladı. Aynısını yine yaptı. Yine gülüştüler.

“Çok güzel, Bayan Spinell.”

“Gerçek kahvedir,” dedi Bay Spinell. “Bir arkadaşımdan, Dr. Weinart’tan aldım.”

“Bir komşu da kek için yumurta verdi,” dedi Bayan Spinell. “Evlilik hediyesi.”

“Komünistin teki,” dedi Bay Spinell.

“Bayan Sachs iyi bir insan, Günther.”

“Gerçek kimliklerini böyle saklıyorlar, Esther. Komşuluk ilişkileriyle.”

Katharina kendi kahvesini yudumladı ve kekini Faber’e doğru itirdi.

“Siz yiyin. Benden daha çok ihtiyacınız var.”

Faber onun kekini de yedi, sonra üçüncü bir dilimi de. Sandalyesinde arkasına yaslandı ve bir sigara daha yaktı.

“Ne öğretmenisiniz, Bay Faber?”

“İlkokul, Bayan Spinell.”

“İşiniz var mı?”

“Evet. Kendi okuduğum okulda.”

“Pozisyonunuzu sizin için tutuyorlar mı?”

“Evet.”

“Ama öğretmen maaşı pek yüksek değil,” dedi Bayan Spinell. “Kızımı doğru düzgün geçindirebilir misiniz?”

Peter ailenin gözlerini üzerinde hissetti. Sonra baba güldü.

“Katharina’nın annesi çok endişelenir,” dedi.

“Ben yalnızca kızımızı korumaya çalışıyorum, Günther,” dedi.

“Önceki savaşın ardından benim çektiklerimi çekmesin diye.”

“Şimdi sırası değil, Esther,” dedi Bay Spinell.

“Şimdi sırası. Yemek bulmak için sokaklara düşmüştüm Bay Faber, açlıktan ağlayan çocuklarımı doyurmak için çöp tenekelerini karıştırdım. Johannes hüngür hüngür ağlıyordu. Hâlâ da aç, bundan eminim.”

“Johannes’in bir şeyi yok, anne.”

“Sen anlamazsın, Katharina. Bu savaşın sonunda senin çocukların acı çekene kadar da anlamayacaksın.”

“Bu sefer farklı olacak, Esther,” dedi Bay Spinell. “Artık herkes bizden korkuyor. Hızla zafer kazanacağız.”

“Ama o hâlâ yalnızca bir öğretmen olacak,” dedi Bayan Spinell.

Buğu tutmuş duvarlar, sert, rahatsız sandalyeler ve çentikli tabaklar aniden Faber’i sınırlendirdi. Öne eğildi.

“Benim babam hayatı boyunca öğretmenlik yaptı ve bizi pekâlâ besleyip büyüttü,” dedi.

“Ama bu yeterli olacak mı?”

“Annem için yeterli oldu.”

“Mütevazı bir kadın mıdır?”

“Tüm diğer kadınlar gibi, Bayan Spinell; hayatını kocasına ve çocuklarına adamıştır.”

“Katharina’dan da aynısını bekleyebilirsiniz,” dedi Bay Spinell.

“Katharina iyi bir eş olacak. Ve iyi bir anne.”

“İyi eş ve anne olmak için işi iyi olan bir kocaya ihtiyacı var, Günther.”

“Yeni dünyamızda öğretmenlik çok saygın bir meslek olacak, Esther. Şimdi, genç adam, bana cepheden bahsedin, Kiev’den.”

Faber üçüncü sigarasını yaktı, derin derin ciğerlerine çekerek sessizce tadını çıkardı ve sonra dumanını yavaşça odaya üfledi. Sigaranın külünü silkti ve boğazını temizledi.

“Ruslar dirençli, Bay Spinell ama bizim modern silahlarımız karşısında direniş faydasız.”

“Noel’e kadar hepsi bizim olacak,” dedi Bay Spinell. “Moskova’ya yalnızca üç yüz kilometre kaldı; bizi kimse yenemez.”

“İyi savaşıyoruz.”

“Sizinle ve tüm Alman askerleriyle gurur duyuyorum,” dedi Bay Spinell.

Faber sigarasını yine içine çekti ve başını sallayarak tavana dumanını üfledi.

“Teşekkür ederim, Bay Spinell.”

“Bu savaş bittiğinde, bize yüzyıllar boyunca yetecek toprağımız, yiyeceğimiz, suyumuz ve petrolümüz olacak. Siz ve kızım dilediğiniz kadar toprak sahibi olacaksınız.”

“Bunu yapacak mıyız?” dedi Katharina.

“Ne?”

“Toprak sahibi olmak? Doğuya taşınıp evimizi orada mı kuracağız?”

Peter ona bakakaldı. Hava serindi ama o terliyordu.

“Rusya fakir, pis ve çamurdan evlerde yaşayan köylülerle dolu. Ben oraya tahammül edemediğim için buradayım.”

“Sizin için çalışacaklar,” dedi Bay Spinell. “Onların kulübelerini yıkabilir, araziyi temizleyebilir, güzel bir Alman evi yaptırabilirsiniz. Hayal etsenize, kendi çiftliğiniz olacak.”

“Ben çiftçilik hakkında hiçbir şey bilmiyorum.”

“Eğitim verilecek. Savaştan sonra genç erkeklere nasıl çiftçi olacakları, Almanya için nasıl gıda üretecekleri öğretilecek.”

“Ülkeme hizmet ettiğim için mutluyum ama savaş bittiğinde Darmstadt’a ve öğretmenliğe döneceğim.”

“Başka şeyler yapabilirsiniz. Daha fazla para kazanabilirsiniz.”

“Öğretmenlik hoşuma gidiyor.”

“Öyle becerikli bir adama benziyorsunuz ki...”

“Becerikli bir öğretmenim.”

“Ama yapılabilecek onca başka şey var, özellikle de Berlin’de. Bir servet kazandıktan sonra, ileri yaşlarda öğretmenlik yapabilirsiniz.”

Faber sigarasını küllüğe bastırdı ve yavaşça odada etrafına bakındı.

“Sizin yaptığınız gibi, Bay Spinell.”

Katharina tabakları toplamaya başladı.

“Size şehri gezdireyim,” dedi, “Hava fazla kararmadan.”

“Benim talihim dönmek üzere, Bay Faber. Sizininki de dönebilir.”

“Ben hayatımdan memnunum, Bay Spinell.”

“Sizi Dr. Weinart ile tanıştırayım. Çok dürüst, çevresi çok geniş biridir.”

Faber ayağa kalktı.

“Düşünürüm.”

Tüfeğini aldı.

“Onu burada bırakmalısınız,” dedi Katharina.

“Yanımda olmasını tercih ederim.”

“Evde bırakmanız daha iyi. Parka gideceğiz.”

“Yanımda götürceğim.”

Faber kapıya yöneldi.

“En azından beni bekleyebilirsiniz,” dedi Katharina. “Ceketimi alayım.”

Faber onu beklemedi, merdivenden indi ve sokağa çıktı. Manav, dükkânının önündeki tezgâhı söküyordu. İki adam birbirlerine başlarını eğerek selam verdiler. Faber ayak uçlarında yaylandı, ceketinin kollarını ovalayarak soğuk rüzgâra karşı ısınmaya çalıştı. Katharina eteğine göre fazla kısa olan ceketinin düğmelerini ilikleyerek kapı eşiğine çıktı.

“Gidip kardeşimin paltosunu getireyim mi size?”

“İyiyim ben.”

“Üşümüş görünüyorsunuz.”

“İyiyim dedim.”

Katharina Faber’in yanından geçip onun tanımadığı şehre doğru ilerledi.

“Nereye gidiyoruz, Katharina?”

“Parka. Göle.”

“En azından beni bekleyebilirsiniz.”

“Neden? Siz beni beklemeye zahmet etmediniz.”

Faber omuzları hafifçe çökerek durdu.

“Özür dilerim. Oradan çıkmak zorundaydım, o kadar.”

“Annemle babam insanda bu etkiyi bırakır.”

“Üzerime çok geldiler. Beklediğimden daha fazla.”

“Hep öyle yaparlar.”

“Siz nasıl dayanıyorsunuz?”

YÜZLEŞME

AUDREY MAGEE

Türkçeleştiren: Niran Elçi

Başkasının felaketine susmak ya da ondan yararlanmak bazen tatlı gelir. Peki, yaptığımız ya da yapmadığımız her şeyin bir bedeli yok mu? Özellikle de savaş zamanında...

İkinci Dünya Savaşı'nda Berlin'de yaşayan Katharina ve Rus cephesindeki Alman askeri Peter birbirini görmeden, gıyaben kıyılan bir nikâhla evlenir. Tanışmalarından sonraysa birbirlerine verdikleri bağlılık sözü, savaş koşullarında Katharina'ya ağır bedeller ödetirken Peter'ı hayatta tutan tek neden hâline gelir. İkişi için de ortak olan şey ise dönüşümdür, güçlü bir dönüşüm.

2022 Booker Ödülü adayı *Koloni*'nin sevilen yazarı Audrey Magee, on dile çevrilen romanı *Yüzleşme*'de okuru iktidar, savaş ve sıradan insanların ilişkisi hakkında varsayılan bilgi ve anlayışı yeniden düşünmeye mecbur bırakıyor. Politik sistemlerin sıradan insanların hayatına etkisini ele almayı önemseyen yazar böylece okuru, "Sen olsan ne yapardın?" sorusunun peşinden dürüst ve sahici yüzleşmelere davet ediyor.

Delidolu

delidolu.com.tr

f x @ delidolukitap

Delidolu Yayınları

ISBN: 978-625-7314-77-0

9 786257 314770